

Posudek školitele na práci Tomáše Kubalíka Situace jako pedagogický problém (příspěvek k filosofii výchovy)

Tomáš Kubalík se věnoval tématu, které souvisí s každodenním provozem škol – a to je pojetí výukových situací. I když téma na první pohled vyhlíží jako běžné, je v kontextu pedagogické vědy neobvyklé, relativně nové a perspektivně neobyčejně nosné. I když bylo možné k tématu přistoupit z pragmatických či čistě popisných pozic, autor volil daleko náročnější postup a pokusil se včlenit pojetí situací do fenomenologicky orientovaných úvah, kde se situace ukazuje jako vysoce problémová záležitost.

Vzhledem k fenomenologickým východiskům práce, autor se nejprve zabýval základními rysy lidské existence (tzv. existenciály) a poukázal na problematiku rozumění. Poté v další kapitole provedl nástin klasifikace situací, kde se opřel o dostupnou zahraniční i českou literaturu; poukázal i na to, že celá problematika je zatím reflektována jen ve velmi obecném nástinu. V souvislosti s problémy definice situací probral řadu problémů jako jsou otázky intersubjektivní, sociálních aspektů pobytu, komunikace, tzv. neautentické existence, ale i sociálními aspekty časovosti a subjektivními cíli. Zvláštní kapitolu věnoval herním situacím a konfliktům. V části nazvané situované učení otevřel problémy formálního a neformálního učení, tzv. tacit knowledge, analyzoval fáze osvojování dovedností a otevřel i otázky legitimní periferní participace, kde se nejvýrazněji projevuje originální přínos k celému teoretickému zakotvení nové koncepce situací.

Celá doktorská práce má ráz intenzivní kontemplace nad zkoumanou problematikou, v níž se autor vyrovnal nejen s dočasnými nástiny zkoumané problematiky, ale upozornil i na výrazné inspirační zdroje (především Pelikána, Valenty, Hlavsy a některých dalších autorů). Za pozoruhodné lze označit závěry práce, kde autor poukazuje na možnosti sebeporozumění, autentické a neautentické existence a ukazuje celou složitost problému cesty k autenticitě skrze současnou výchovu a vzdělávání. Práci je jen zdánlivě stručnou; ve skutečnosti je její čtení vysoce náročné a vyžaduje nezvykle vysokou míru koncentrace. Mnohé z podnětů, které přinesla, lze právem označit za inspirace pro budoucí směřování pedagogické teorie – a proto práci jako originální přínos k pedagogice mohu doporučit k obhajobě.

5. 5. 2011

doc. PhDr. Jaroslav Kořa